



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum idem Scripturæ locus habere possit multos sensus literales. disput.
3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

verborum asserat eas visiones notas Prophetis A fuisse, videtur, sensum literalem, illorum locorum non esse alium, quam eos eiusmodi visiones habuisse, & non metaphoricum, quo videlicet significatur res, eisdem visionibus in spiritu prophetico vltius ostensa. Nihilominus dicendum est, cum intentio Spiritus sancti, & Prophetarum, quando propheticè loquuntur, sit, non tam manifestare Ecclesiae visiones animo conceptas, quas habuerunt, quam praedicere futura, quae illis visionibus praedictur, & reuelantur, similia loca Scripturae sacrae potius literatim exponenda esse in sensu metaphorico, quo significant res talibus visionibus ostensas, quam in sensu proprio, quo visiones ipsas significant. Vnde quando Danielis cap. 8. dicitur *Daniel vidisse hircum caprarum venientem ab occidente*, sensus literalis est, quod viderit Alexandrum Graecorum Regem in similitudine hirci sibi ostensum venientem ab occidente aduersus Regem Medorum atque Persarum, vt Scriptura ipsa eodem capite explicat. Ad quem modum exponenda sunt caetera loca in quibus Prophetae narrant, se similes visiones vidisse. Quando tamen Scriptura sacra Genesios cap. 41. narrat, Pharaonem vidisse illud septem bouum & septem spicarum somnium, sensus literalis secundum propriam significationem accipi debet, quo videlicet significatur, Pharaonem tale somnium somniasse, quod re vera contigit: non verò metaphoricus, quo significantur septem anni vbertatis, & septem sterilitatis, qui illo somnio significabantur. Neque enim Pharaon somnium intellexit ante expositionem Ioseph, vt intenderet illud suis verbis significare: neque Scriptura illud narrat in persona Pharaonis: sed auctor libri Genesios est qui narrat, Pharaonem tale somnium habuisse, quo tamen Deus, tamquam in aenigmate, vbertatem & sterilitatem futuram Pharaoni significare volebat.

Quod de metaphora dictum est (qua aded est frequens in Scriptura sacra, vt integer ferè liber Canticorum ad literam exponendus sit in sensu metaphorico, & non in sensu proprio) dicendum est etiam de aliis tropis, quibus verba transferuntur ad minus propriam significationem, vt de hyperbole, ironia, antiphrasi, id est, quasi contrariae phrasos vsurpatione ex accommodatione vsus ad aliquid significandum, & caeteris. Vnde illud Genesios cap. 11. *Faciamus turrim, cuius culmen peringat vsque ad caelum*, cum per hyperbolam sit dictum, in sensu literali ita exponendum est, id est, quae sit mirae cuiusdam magnitudinis. Et illud Genesios cap. 3. *Eccc Adam quasi vnus ex nobis factus est*, cum per ironiam sit dictum, ita accipiendum est, ac si diceretur, longè aliter ei euenit, quam cogitauerit. Et Iob cap. 2. *Benedic Deo, & mouere*, cum per antiphrasim sit dictum, exponendum est: verbum benedic, pro maledic: qua etiam forma loquendi 3. Regum 21. Naboth crimen illud falsò obiectum est, quod benedixerit Deum, & Regem, id est, maledixerit.

Scriptura sacra qua maxime fieri possit exponenda est in sensu proprio.

Duo propterea circa sensum literalem sunt animaduertenda. Vnum est, vt iuxta regulam Augustini 3. de Doctrina Christiana cap. 10. quam maxime fieri possit, interpretemur Scripturam sacram in sensu literali proprio, neque recurramus ad metaphoram aut tropum, nisi iusta causa nos cogat. Vnde Hieronymus ad Pamnadium aduersus errores Ioannis Hierosolymitani, & Epiphanius in Epistola ad Ioannem Hierosolymitanum Episcopum, & in libro anchorato: Methodius in Dialogo cui titulus est Aglaophon (vt Sixtus Senensis libro quinto, Bibliotheca annotatio. 33. refert) merito reprehendunt

Originem, quòd plantationem terrestris Paradisi in sensu metaphorico exponat: pro arboribus namque Angelos, pro fluminibus caelestes virtutes interpretatus est: id autem Scripturam sacram ludibrio exponit, atque historiae veritatem minuit. Notatur & D. Ambrosius lib. 2. in Lucam cap. 22. quòd illud Ioannis 18. de Petro, *Frigus erat, calefaciebat se*, dicat intelligendum esse ad literam, non de vero frigore, sed metaphorico, hoc est, caritatis tempore, quo affectus erat.

Alterum verò est, Scripturam sacram, vbi cumque introducit personam loquentem, quam mentiri non deceat, habere sensum literalem verum, vel in propria, vel metaphorica, seu translattia significatione verborum: aliàs Scriptura posset esse falsa in sensu literali, quod nullo modo est asserendum. Quare quando Gregorius quarto Moralium, atque alibi sapè, & Origenes quarto Periarchon capite secundo, atque alij Patres dicunt: vbi deficit litera, ad mysterium esse recurrendum, ita sane sunt intelligendi, vt hoc tantum velint, vbi deficit litera, in sensu videlicet proprio, recurrendum esse ad sensum metaphoricum seu translattium. Eodem modo exponendus est Dionysius quando Apocalypsim Ioannis vocat mysticam reuelationem: Sancti enim mysticum sensum appellant, quemcumque sub litera latentem, siue literalis sit, siue spiritualis. Dixi, vbi introducit personam loquentem, sermo loquentis poterit esse falsus, qualis est ille Diaboli apud Lucam 4. cap. *Hac omnia mihi tradita sunt, & cui volo, do illa*, Ratio est, quia Scriptura solum affert, narratque à tali persona mendacium illud dictum fuisse, quod verissime narrat: non verò, vt à se ipsa dictum nobis proponit.

Paradisus terrenus plantationem significat, Origenes in sensu metaphorico est interpretatus.

Scriptura vbi introducit personam loquentem, quam mentiri non deceat, sensum literalem habet verum in significatione propria vel translattia verborum.

DISPUTATIO III.

Vtrum idem locus Scripturae habere possit multos sensus literales.

Augustinus 12. confessionum cap. 20. 24. 26. & potissimum 31. itè 3. libro de Doctrina Christiana cap. 27. in ea est sententia, vt asserit, eundem locum Scripturae habere posse multos sensus literales, quorum singuli ab Spiritu sancto sint ibi intenti, idemque innuit 11. de Ciuitate Dei cap. 19. Eandem sententiam sequuntur D. Thomas hoc loco, & quodlibeto septimo, articulo 16. & de potentia Dei, quaest. 4. art. 1. Abulenſis super illud Matthaei 2. ex Aegypto vocauit filium meum, & super cap. 13. Matthaei quaest. 28. Lyranus super cap. 8. Danielis, Dico de Ecclesiasticis dogmatibus cap. 2. Cansus 2. de locis cap. 11. & plerique alij, estque nobis sententia haec amplectenda, sicut valde probabilis: neque enim auctores illius eam, vt omnino certam asserunt.

Atque praeter rationem D. Thomae hoc loco, probatur. Quoniam si Spiritus Sanctus, vt Ioannis cap. 11. in illo nefario consilio de occidendo Christo Domino, vsus fuit lingua Cayphae Pontificis ad prophetandum rem longè diuersam ab ea, quam Cayphas sua locutione intendebat, ac re ipsa significauit, cum dixit: *Expedi, vt vnus homo moriatur pro populo, ne tota gens pereat*: quae verba duplicem sensum literalem habent: vnum, qui iniqua menti Pontificis respondebat, de occisione Christi, vt seruaretur

Idem scripturae locus habere potest plures sensus literales.

Cayphas prophetauit, verbaque illius duplicem sensum habent.

retur Respublica Iudaeorum: alterum, quo Spiritus Sanctus voluit eiusdem Pontificis verbis significare, necessariam esse Christi occisionem, ad salutem totius generis humani. (Imò ad id videtur tunc Deus mentem illius illustrasse, suggerendo illi cognitionem illam in genere, quòd expediens esset mori unum hominem pro populo, ne tota gens periret, quam ille sua nequitia statim verbis illis expressit ad significandum longè aliud, quam Deus intendebat.) Quid mirum videri debet, si dicamus, Spiritum Sanctum intendisse significare plures sensus literales aliquo Scripturae loco, cui videbatur eos commodè, consonoque ad veritatem, & ad alia Scripturae loca posse adaptari, quòsque manifestos faceret sacris auctoribus, vt eos omnes significare intenderent? Quare magna cum, probabilitate asserere possumus, non solum Spiritum sanctum, sed & Moysen illis verbis Geneleos cap. 1. In principio creauit Deus caelum & terram, intendisse simul significare hæc duo: nimirum quòd in principio temporis Deus creauerit caelum & terram: quem sensum ex Concilio Lateranensi secundo capite Firmiter, de summa Trinitate & fide Catholica, constat esse literalem: & quòd in principio, id est, in Filio, per quem, vt per sapientiam Patris, facta sunt omnia, creauerit caelum & terram, iuxta loca illa Scripturae, ad Hebræos cap. 1. Per quem fecit & secula, ad Colossenses cap. 1. In ipso creata sunt omnia, que in caelis, & in terra sunt, & Ioannis cap. 1. Sine ipso factum est nihil. Quæ expositio est etiam literalis eiusdem loci Geneleos, cap. 1. vt plerique sacri interpretes asserunt. Verùm de duplici, aut triplici sensu illorum verborum Geneleos cap. 1. multò furior, & dilucidior erit sermo in tractatu de opere sex dierum.

Confirmatur eadem sententia, quoniam illud Psalmi secundi: Dominus dixit ad me, filius meus es tu, ego hodie genui te, quod in sensu literaliter intelligitur à multis sanctis de generatione Christi æterna, à multis etiam literaliter exponitur de generatione Christi ex tempore: qua ratione includit vnionem per incarnationem humanitatis cum Verbo diuino, qua effectum est, vt ille idem homo verè esset filius naturalis Patris æterni. Qua etiam ratione, quatenus per resurrectionem à mortuis effectum est, vt reunita anima cum corpore, resultaret ille homo qui erat filius naturalis Dei. Paulus Actorum cap. 13. idem testimonium ad literam intellexisse videtur de resurrectione Christi, ad illamque comprobandam eodem testimonio vsus est. Ex his patet reiciendam esse Michaëlis Medinae sententiam lib. 6. de reeta in Deum fide c. 2. §. si negare intendit, nullum omnino Scripturae locum habere multos literales sensus.

Illud tamen est animaduertendum, quando locus aliquis Scripturae plures sensus literales admittit, semper illum, pro indubitato & certo in fide ex illo loco habendum esse, quem magis verba in sensu proprio accepta præ se ferunt. Vnde quia verba illa Geneleos cap. 1. In principio creauit Deus caelum & terram, sine vlla dubitatione præ se ferunt priorem illum sensum, quòd in principio temporis, atque antequam quicquam aliud faceret, creauerit Deus caelum & terram, non verò ita præ se ferunt illum alium, quòd in principio, id est, in Filio, ea creauerit, prior ille sensus habendus erit pro indubitato ex illo loco Scripturae: quo pacto accipitur à Concilio Lateranensi, capite Firmiter, de summa Trinitate & fide Catholica, vbi definit, Deum in principio temporis simul de nihilo vtramque condidisse creaturam, spirituales & corporales, atque adeo Angelos non fuisse

conditos ante corporalem creaturam. Ille verò alius, quòd in initio creauerit caelum & terram, nisi ex aliis Scripturae locis esset certus, ex illo solo certus non esset. Quòd fit, vt opinio, quæ affirmat, eundem locum Scripturae habere posse simul plures sensus, neque ambiguitatem, neque amphibologiam, quasi de literalis sensu in particulari, quis sit, non conitet, sed fecunditatem Scripturae sacrae inducat: quandoquidem qui sensus, ea opinione seclusa, habendus esset pro literalis indubitato, nulla ratione excluditur per hanc opinionem, quæ secundum alium sensum, vel etiam tertium literalem vnus & eiusdem loci posse esse admittit, si modò cum veritate vel aliis Scripturae locis non pugnent: Scriptura enim sacra sibi ipsi contraria esse non potest.

Sensum literalem plurimum in eodem scripturae loco, non ambiguitatem sed fecunditatem in scriptura inducit.

DISPUTATIO IV.

De sensu spirituali.

Admittendum esse spirituales sensus in Scripturis sanctis, præter sensum literalem, adeò certum est, vt salua fide negari non possit. In primis enim Matthæi cap. 12. ait Christus Dominus, Signum non dabitur ei, nisi signum Iona Propheta: sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, &c. sic erit filius hominis in corde terre, vbi apertè docet, rem illam totam fuisse typum sepulturae, & resurrectionis suæ: quare necessariò fateri debemus, sub historia illa Scripturae dictum sensum mysticum latuisse. Item Ioannis cap. 3. sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, &c. quòd ozo etiam innuitur apertè, serpentis exaltatione, Christum actum in crucem pro salute generis humani, figurari. Deinde, illa quæ de agno Paschali ad literam scripta sunt Exod. cap. 12. dicuntur Ioannis cap. 19. impleta fuisse in Christo: facta sunt enim hæc, inquit, vt Scriptura impleretur, os non comminuetis ex eo. Quod Osee cap. 11. ad literam scriptum est de regressu populi Israël de Aegypto ad præceptum Domini: dicitur Matthæi 2. impletum in regressu pueri Iesu de Aegypto. De illo Genes. 2. Erunt duo in carne vna, ait Paulus ad Ephesios 5. Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo & Ecclesia, & ad Corinth. 10. Paulus, Nolo, inquit, vos ignorare fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt, &c. Et post longam rerum gestarum narrationem

Scripturam sensum habere spirituales, est certum in fide.

concludit, omnia in figurâ illis contigisse. Ad Galat. 4. Abraham, inquit, duos filios habuit, vnum de ancilla, & vnum de libera, que sunt per allegoriam dicta, hæc enim sunt duo testamenta. Ad Colossen. 2. que sunt vmbra futurorum, corpus autem Christi, id est, sicut vmbra est similitudo corporis, ita vetera illa erant similitudo quædam, & effigies obscura futurorum, quæ per Christum efficienda erant. Et ad Hebræos 7. 8. 9. & 10. explicat Paulus Melchisedech typum fuisse Christi, verusque testamentum, tabernaculum, & alia veteris legis, vmbra, atque effigiem fuisse, eorum, quæ in nouo acciderunt. Vnde cap. 10. inquit: Vmbra enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum. Et Apocalypsis 5. Vidi librum, ait Ioannes, scriptum intus & foris: (idem habetur Ezechielis 2.) foris, quo ad sensum literalem, qui primo veluti aspectu ex significatione ipsa vocum colligitur, & intus quo ad spirituales, qui intus latet, & magis reconditus est, atque ex ipsa significatione rerum perendus.

Quia verò citata testimonia potissimum probant sensum allegoricum, asserenda erant alia, ex quibus moralis, seu tropologicus sensus probaretur.

Moralis seu Tropologicus sensus probatur.

Quòd idem scriptura plures literales sensus continetur habere, quis vtrò pro indubitato sit censendus.